

Egen Klassifikation Scale II Manual

2018

RehabiliteringsCenter for Muskelsvind

Användarmanual för EK2, svensk version

Innehåll

PRAKTISKT GENOMFÖRANDE	s. 2
BEDÖMNING AV ENSKILDA FRÅGOR (EK 1-17)	s. 3

Praktiskt genomförande

Bedömningen genomförs som ett samtal i vilket testpersonen (och ev. assistent) intervjuas av bedömaren angående hur de olika funktionerna (fråga EK 1-17) normalt brukar utföras, följt av en demonstration av hur de utförs, om möjligt: frågorna om vändning i säng (EK7) och fysiskt välbefinnande (EK10) skall endast besvaras muntligen.

- Bedömningen utgår från det bästa individen har klarat av under de senaste två veckorna, särskilt om det är variation mellan dagarna.
- Detta gäller trots att frågorna använder uttrycket "förmåga att" göra aktiviteten.
- **Undantag** ifrån denna regel är frågorna "EK4 – förmåga att hålla balans i rullstol" och "EK5 – förmåga att röra armarna"; här undersöks testpersonen för att se vad hen faktiskt är kapabel till, inte vad hen gjort de senaste två veckorna.

Målet är att samla så mycket korrekt information som möjligt, dvs om patienten inte vet, är det viktigt att få information från dem som är tillsammans med personen dagligen.

Under bedömningen sitter personen i sin vanliga rullstol, med all specialutrustning, med sitsen inställd så horisontellt som möjligt. Om personen använder rygg- eller nackortos behålls dessa på. Om normalpositionen för sitsen är permanent bakåttildad, testas personen i denna position.

Om syftet är att beskriva naturalförloppet eller förändringar i muskelstyrka får elektriska funktioner som tiltning och elbälte inte aktiveras i syfte att förbättra funktionsförmågan. Om syftet är att utvärdera hjälpmedlens effekt på funktionsförmågan skall detta registreras specifikt.

INFOGA FOTO AV BÄSTA POSITION

Bedömning av de olika frågorna (EK 1-17)

Osäkerhet vid poängsättning

NOTERA: Om bedömningen hamnar mellan två kategorier skall den **högsta funktionsförmågan** (lägsta poäng) väljas.

EK1 – Förmåga att använda rullstol

Frågor:

Hur tar du dig runt inomhus och utomhus?

Visa eller förklara för mig hur du gör

För att urskilja mellan 2 och 3, fråga: Finns det situationer när det kan vara svårt för dig att styra elrullstolen, t ex när det är kallt?

Bedömning:

Kategori 2: Personen styr elrullstolen utan svårighet

Kategori 3: Personen uppger att hen inte kan styra rullstolen om till exempel fingrarna är kalla, hen kör i uppforsbacke, har mycket kläder på sig, etc.

EK2 – Förmåga att förflytta sig från rullstol

Frågor:

Hur flyttar du dig från rullstolen till en säng?

Visa eller förklara för mig hur du gör

Kategori 2-3: Förklaras eller demonstreras av testpersonen eller assistent, om närvarande.

Bedömning:

Kategori 2: Lyfts utan stöd för huvud, eller kan vara en stående förflyttning, med personens knän mot assistentens.

Kategori 3: Använder liftskynke med nackstöd, eller som beskrivs.

EK3 – Förmåga att stå

Frågor:

Står du någon gång? Hur gör du då?

Visa eller förklara för mig hur du gör.

Kategori 3 kan, men behöver inte, inkludera kontrakturer.

Bedömning:

Kategori 0-2: som beskrivet

Kategori 3: Kan ej hjälpas till stående

EK4 – Förmåga att hålla balans i rullstol

Frågor:

Kan du böja dig framåt och åt sidorna och återgå till upprätt ställning?

Visa mig hur du gör.

NOTERA: Rullstolens sits skall vara så horisontell som möjligt, och får inte tiltas under bedömningen. Sidostöden måste tas bort. Eventuell korsett skall behållas på. Elbälte får bara användas som stationärt bälte, och får inte användas för att ändra position.

Bedömning:

Kategori 0: Överkroppen måste sträckas helt ned och vila på låren, båda händerna måste vidröra fotstöden och personen måste komma upp helt själv från denna position. Det är tillåtet att använda händerna för att stödja och dra fram överkroppen.

Kategori 1: Klarar att böja överkroppen mer än 30° åtminstone åt ett håll: antingen framåt eller till ena sidan och återgå till upprätt position.

Kategori 2: Klarar att böja överkroppen mindre än 30° åtminstone åt ett håll: antingen framåt eller till ena sidan och återgå till upprätt position.

Kategori 3: Kan inte ändra överkroppens position eller flytta iväg från ryggstödet. Individer som sitter permanent i en framåtlutad position, med stödet på framsidan av kroppen, befinner sig också i kategori 3.

EK5 – Förmåga att röra armarna

Frågor:

Kan du röra dina fingrar, händer eller armar mot tyngdkraften? Hur mycket kan du röra dem?

Bedömning:

Kategori 0: Kan lyfta åtminstone en arm ovanför huvudet, kompensationsrörelser är tillåtna.

Kategori 1: Kan lyfta åtminstone en underarm till munnen, kompensationsrörelser och armbågsstöd är tillåtna.

Kategori 2: Kan lyfta åtminstone en hand mot tyngdkraften, underarmsstöd är tillåtet.

Kategori 3: Beskriv vilken rörelse som kan utföras.

EK6 – Förmåga att använda händer och armar för att äta

Frågor:

Kan du beskriva hur du äter?

Visa eller förklara för mig hur du gör.

Bedömning:

Kategori 0: Kan lyfta glas eller mugg och äter med kniv, gaffel eller sked om relevant utan behov av armbågsstöd.

Kategori 1: Behöver armbågsstöd (från armstöd eller bord?) för att äta och/eller dricka.

Kategori 2: Som beskrivet och/eller med kompensatoriska rörelser för att böja armen (till exempel genom att böja underarmen över bordskanten och använda hand- och vristmuskler).

Kategori 3: Matas

EK7 – Förmåga att vända sig i sängen**Frågor:**

Hur vänder du dig i sängen under natten?

Förklara för mig hur du gör.

NOTERA: Om individen har förmågan att vända sig själv helt eller delvis registreras inte antalet vändningar

Bedömning:

Kategori 0: Vänder sig själv från rygg till båda sidor; hur många vändningar är underordnat.

Kategori 1: Kan vända sig delvis själv. Kan behöva hjälp att få benen på plats eller kan vända åt ett håll, men inte tillbaks igen.

Kategori 2: Vänds vanligen 0-3 gånger per natt. Denna kategori innefattar även dem som inte kan vända sig, men inte heller känner ett behov av att vändas.

Kategori 3: Vänds vanligen 4 gånger eller mer per natt. Ibland är assistentens rapport att föredra. Om det är stor skillnad mellan olika nätter skall ett genomsnitt för de senaste 14 dagarna uppges.

EK8 – Förmåga att hosta**Frågor:**

Hur hostar du när du behöver det?

Kan jag få höra hur det låter?

NOTERA: Om individen rapporterar att hen aldrig hostar, bedöm utifrån hostljud och harkling.

Bedömning:

Kategori 0: Hostar alltid utan hjälp, kraftfullt hostljud.

Kategori 1: Kan klara strupen, harkla sig (clear the throat), behöver oftast ingen hjälp.

Kategori 2: Hostar med någon form av hjälp, t ex särskild kroppsställning, manuellt hoststöd, air-stacking

Kategori 3: Som beskrivet

EK9 – Förmåga att tala**Frågor:**

Kan du tala så starkt att det du säger kan uppfattas även om du sitter i bakre delen av ett stort rum?

Kan du demonstrera för mig?

NOTERA: Rösten bedöms oberoende av om ventilationsapparat används.

Bedömning:

Kategori 0: Enligt beskrivning. Kan bibehålla en kraftfull röst under en längre tid.

Kategori 1: Talar med svag röst (kan höja rösten, men ingen längre tid)

Kategori 2: Talar med tyst stämma och/eller behöver andas efter endast ett par ord.

Kategori 3: Som beskrivet

EK10 – Fysiskt välbefinnande

Frågor:

Hur är ditt kroppsliga välbefinnande? Hur är din aptit?

Sover du gott om natten? Har du huvudvärk på morgonen?

Har du svårt att vakna? Hur är ditt humör/stämningsläge?

Har du gått ned i vikt? Behöver du vila under dagen? Är du rädd för att vara ensam hemma?

NOTERA: Denna fråga är kopplad till respiratorisk insufficiens/underventilering, inte till motoriska problem eller mag-tarmproblem.

Bedömning:

Kategori 0: Som beskrivet.

Kategori 1: Behöver vila under dagen och/eller byta läge i rullstolen rätt ofta, tiltar ryggstödet fram och tillbaka med hjälp av elektriska reglage.

Kategori 2: Har dålig sömnkvalitet. Kan också involvera morgonhuvudvärk och svårigheter att vakna.

Kategori 3: Symptomen från kategori 2 med tillägg av hjärtklappning och svettning.

EK11 – Dag(över)trötthet

Frågor:

Behöver du organisera din dag eller vila för att undvika att bli för trött?

Bedömning:

Kategori 0: Blir inte trött eller har inget behov av att strukturera dagen.

Kategori 1: Begränsar aktiviteter för att undvika att bli trött. Till exempel undviker dagaktiviteter för att kunna gå ut på kvällen.

Kategori 2: Vid behov av vila under dagen tillhör personen kategori 2.

EK12 – Huvudkontroll

Frågor:

Hur mycket stöd behöver du för huvudet i din rullstol? Rullstolens sits skall vara så horisontell som möjligt.

NOTERA: Om rullstolen stadigvarande är bakåttildad tillhör personen kategori 3.

Bedömning:

Kategori 0: Behöver inte nackstöd. Har full kontroll över huvudet även på sluttande plan (standard-ramp), behöver inget stöd för att förhindra att huvudet faller framåt eller bakåt

Kategori 1: Behöver någon form av huvudstöd (nackstöd, assistentens hand) vid rampkörning.

Kategori 2: Behöver nackstöd vid rullstolskörning inne eller ute.

Kategori 3: Behöver permanent nackstöd även vid stillasittande.

EK13 – Förmåga att kontrollera joystick

Frågor:

Vilken sorts joystick använder du för att kontrollera din stol?

Visa mig hur du kontrollerar din rullstol.

Bedömning:

Kategori 0: Som beskrivs. Standardmodell av joystick innebär den typ som följer med stolen, monterad antingen på höger eller vänster sida.

Kategori 1: Om någon anpassning av antingen joystick eller dess position på stolen har gjorts. Anpassning innebär ökad längd, förändrat rörelseomfång, ändrad placering på stolen.

Kategori 2: "Skannad drivning" kräver ett minimum av kraft och kan placeras var som helst.

Sug- och blåssystem är sällan användbara vid neuromuskulära sjukdomar. Denna kategori är också användbar vid utveckling av nya tekniker, och för personer som delvis kan styra sin rullstol men behöver assistans för specialmanövrar som att vända stolen eller köra på ojämnt underlag eller i kyla.

Kategori 3: Som beskrivet.

EK14 – Födans konsistens

Frågor:

Behöver du förändra/bearbeta din mat på något sätt för att kunna äta den?

Bedömning:

Kategori 0: Äter alla sorters matkonsistenser.

Kategori 1: Får maten uppskuren eller undviker hård konsistens som pizzakanter, stekt potatis

Kategori 2: Maten är antingen finhackad (mixad) eller puread eller pressad så att den är jämn i strukturen och relativt klumpfri. Kan behöva näringstillägg i viss utsträckning

Kategori 3: Huvudsakligen sondmatad. Minimalt intag via munnen.

EK15 – Att äta en måltid

Frågor:

Hur lång tid tar det att äta en måltid?

NOTERA: Använd kulturens/familjens normala måltidstid som jämförelsemått.

Bedömning:

Kategori 0: Som för övriga familjemedlemmar eller assistenter, som beskrivet.

Kategori 1: Om ett barn behöver uppmuntran eller påstötning för att äta upp, eller en vuxen behöver lite extra tid.

Kategori 2: Det behövs betydligt längre tid för att äta upp (mer än 15 minuter extra) eller minskar portionsstorleken.

Kategori 3: Kan inte äta upp ett helt mål mat, varken med mer tid, reducerad portion eller med assistans.

EK16 – Att svälja

Frågor:

Har du någon gång problem med att svälja?

Bedömning:

Kategori 0: Sätter inte i halsen eller har sväljningsproblem vid intag av mat eller dryck.

Kategori 1: Sväljningsproblem eller sätter i halsen vid enstaka tillfällen (mindre än en gång/månad)

Kategori 2: Har regelbundet problem med att svälja eller sätta i halsen (mer än en gång i månaden) eller behöver sitta/ligga i en viss position, eller vrida på huvudet (rotera halsryggraden) för att kontrollera sväljningen.

Kategori 3: Har problem att svälja saliv eller sekret. Kommentera hur ofta, och kanske varför. Inträffar det i samband med att personen tas ur nattventilatorn, eller har det samband med track eller pneumoni?

EK17 – Handfunktion

Frågor:

Kan du göra följande saker med händerna?

Bedömning:

Kategori 0: Skruva av locket på en oöppnad skruvkorksflaska?

Kategori 1: Skriva två rader text utan hjälp av annan person. Andra handen får användas för att flytta pappret. Eller kan använda tangentbord med en eller två händer men mer än bara en eller ett par tangenter.

Kategori 2: Underteckna eller skriva ditt namn eller skicka ett textmeddelande på mobilen eller använda en fjärrkontroll.

Kategori 3: Som beskrivet.